

Asociația Multifuncțională Microregiunea Homokhát împreună cu **Primăria orașului Pecica** au depus în cadrul Programului de Cooperare Transfrontalieră Ungaria-România 2007-2013 proiectul intitulat "Pregătirea programului de protecție a mediului și a studiului de impact în rețeaua ecologică a Ungariei și României" (INTERREG-ECO).

După câștigarea finanțării, Asociația Multifuncțională Microregiunea Homokhát împreună cu Primăria orașului Pecica au realizat un proiect comun în cadrul programului de cooperare transfrontalieră, care are ca scop elaborarea unor studii și programe axate pe păstrarea și protecția mediului natural înconjurător și a bogățiilor naturale precum și pe valorificarea în condiții de eficiență economică a surselor de energie regenerabile.

Asociația Multifuncțională Microregiunea Homokhát își asumă sarcina demarării unui program de protecție a mediului, iar Primăria orașului Pecica se angajează la întocmirea unui studiu hidrogeologic și a unui studiu de impact asupra mediului.

Date generale despre proiect:

Denumirea proiectului	Pregătirea programului de protecție a mediului și a studiului de impact în rețeaua ecologică a Ungariei și României" (INTERREG-ECO)
ID proiect	HURO/0901/222/1.3.4.
Date financiare	
Valoarea finanțării obținute	77.601,18 euro
Valoarea totală a proiectului	91.295,50 euro
Bugetul total al Asociației Multifuncționale Microregiunea Homokhát, în calitate de Partener Lider de Proiect	62.351,50 euro
Perioada de realizare	1 ianuarie 2011– 31 decembrie 2011

Cheia succesului acestui proiect a fost cooperarea fructuoasă între partenerii maghiari și români. Managementul proiectului a fost realizat împreună de către cele două părți.

Asociația Multifuncțională Microregiunea Homokhát a desemnat societatea comercială de proiectare ENV-INFO Környezetgazdálkodási, Informatikai és Projekttervező Korlátolt Felelősségű Társaság cu organizarea și derularea procesului de achiziție publică, care a angajat în calitate de subcontractant pe Direcția Protecției Mediului și a Apelor Regiunii Tisei de Sus.

Documentația se regăsește în format electronic pe site-ul www.homokhat.hu.

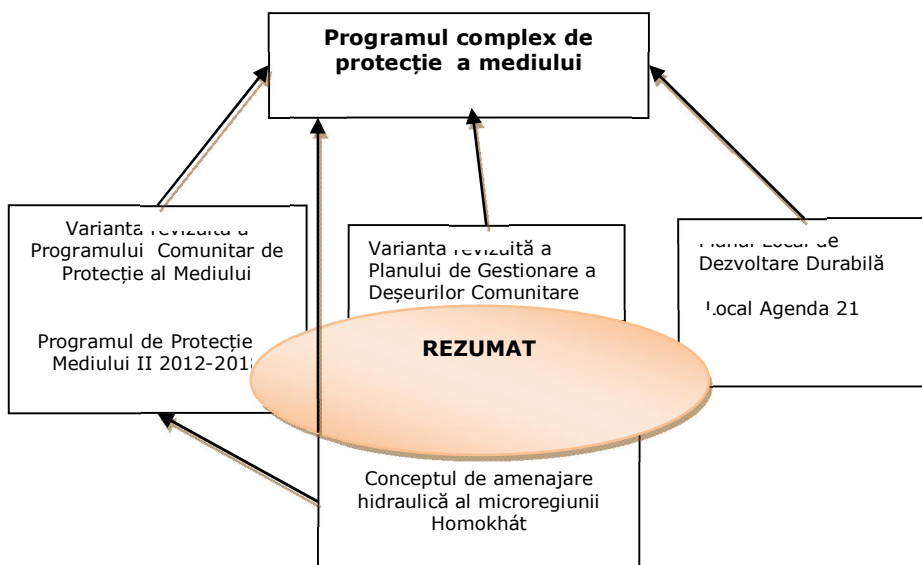
Programul complex de mediu elaborat în cadrul proiectului afectează următoarele localități din regiunea Homokhát:

Localitate	Populație constantă [nr. de locuitori]	Număr gospodării [buc]	Suprafață [ha]
Ásotthalom	4 023	2 001	12 254
Bordány	3 277	1 438	3 648
Forráskút	2 356	1 052	3 667
Mórahalom	6 090	2 641	8 315
Öttömös	722	412	3 091
Pusztamérges	1 265	613	2 439
Ruzsa	2 533	1 440	8 468
Üllés	3 148	1 528	4 993
Zákányszék	2 758	1 460	6 607
Total:	26 172	12 585	53 482

În data de 2 mai 2011, Asociația Multifuncțională Microregiunea Homokhát a demarat în cadrul proiectului HURO/0901/222/1.3.4 un proces de achiziție publică pentru elaborarea unui **program operațional regional pentru protecția mediului**.

Ca parte a programului complex de protecție a mediului și ca suport al acestuia următoarele documente au fost elaborate: varianta revizuită a Programului de Protecție al Mediului, Programul Comunitar de Protecție al Mediului II, Conceptul de amenajare hidraulică al microregiunii Homokhát, varianta revizuită a Planului de Gestionare a Deșeurilor Comunitare, Planul Local de Dezvoltare Durabilă (Local Agenda 21) respectiv Programul complex de mediu.

Structura programului complex de mediu:

Starea mediului

În conformitate cu cerințele de conținut ale articolului 46, paragraful 1, punctul b) respectiv ale articolului 48 al Legii LIII/1995 privind Protecția mediului, autoritățile locale au obligația de a elabora programe locale pentru protecția mediului în care să abordeze acei factori care afectează starea mediului localității administrate. În baza prevederilor legale, consiliile locale sunt responsabile cu executarea sarcinilor cuprinse în programul local pentru protecția mediului, cu asigurarea condițiilor pentru realizarea acestor sarcini, cu monitorizarea îndeplinirii sarcinilor și cu revizuirea programului după nevoi, dar cel puțin o dată la doi ani.

Datele de elaborare a programelor locale de mediu revizuite:

- 2002. – Zákányszék
- 2003. – Pusztamérges
- 2003. – Ruzsa
- 2003. – Móralalom
- 2004. – Ásotthalom
- 2004. – Öttömös
- 2006. – Bordány
- 2007. – Forráskút
- 2009. – Üllés

Așa cum reiese din enumerarea de mai sus, programele locale pentru protecția mediului au fost elaborate pe parcursul unui interval mai lung (2002-2009), astfel ele nu se pretează la o comparație între ele și nu permit nici comparația la nivel de regiune. De aceea este de o importanță deosebită faptul că revizuirea programelor de mediu ale localităților care participă în cadrul acestui proiect se referă **la o anumită perioadă**, fiind astfel posibilă o evaluare de ansamblu a regiunii din punctul de vedere al mediului.

Revizuirile programelor de mediu ale localităților sunt în concordanță cu Programul Național de Mediu (III. NKP) aferent perioadei 2009-2014, respectiv cu Proiectul Național de Gestionare a Deșeurilor (OHT-II.), astfel că definirea obiectivelor de mediu și stabilirea etapelor de realizare pentru acestea corespund **Programului de Mediu II.** care stabilește sarcinile de realizat pentru anii **2012-2018.**

Aerul

Pe teritoriul așezărilor respectiv în imediata lor apropiere nu există unități industriale sau economice care să afecteze semnificativ calitatea aerului. Toate instituțiile au trecut la utilizarea gazului, iar emisiile de gaze nocive datorită încălzirii cu gaz nu sunt relevante.

În ceea ce privește emisiile de substanțe nocive din zonă, ponderea mare de drumuri nepavate în afara localităților, constituie o sursă importantă de poluare cu praf. Poluarea aerului în regiune se datorează în mare parte prafului ce se ridică de pe drumurile neasfaltate precum și polenului. Împotriva acestuia din urmă secretarul, în sfera sa de competență și în baza legii privind protecția fitosanitară, verifică în mod regulat contaminarea cu ambrozie, și ia măsurile necesare.

Sol

Colinele nisipoase din Regiunea dintre Dunăre și Tisa sunt deopotrivă formație a naturii și "peisaj antropic", dat fiind că aspectul de astăzi se datorează în mare parte istoriei și locuitorilor din zonă. Pe lângă pădurile și zonele mlăștinoase erau și terenuri cultivate, dar acestea s-au transformat în stepe după invazia tătarilor, când rețeaua de localități dezvoltată până atunci a fost distrusă și ea distrusă. Defrișările și creșterea animalelor în orașele-târguri au contribuit la eroziunea solului, după care amenajarea râurilor, împăduririle și apariția cătunelor, iar pe urmă colectivizarea agriculturii au modelat peisajul.

Regiunea cuprinde diverse tipuri de habitate, cu numeroase specii rare sau ocrotite. Zone cu vegetație erbacee, habitate de zone umede, păduri, stepe, câmpuri și terenuri agricole se alternează. Printr-o importanță deosebită se remarcă formațiile geomorfologice și formațiunile de dune de nisip, iar varietatea mare a tipurilor de teren și de soluri fac această zonă unică. Între dunele nisip, în chiuvetele de deflație s-au format *lacuri* eoliene de diverse mărimi. În majoritatea acestor lacuri apa s-a secăt în albie formându-se pășune închisă. Din păcate procesul de secare a atras după el modificarea și chiar diminuarea florei și a faunei din zonă.

Solurile sunt în proporție de aproximativ 75% **psamosol** (sol nisipos). Nisipul zburător reprezintă 20%, psamosolurile bogate în humus 36%, solurile de tip cernoziom 9%. Se găsesc și suprafețe cu productivitate redusă, încadrate în categoriile VII. și VIII privind calitatea solului, suprafețe arabile sau vițe de vie, dar și pășuni nisipoase.

Sunt răspândite și pajiștile formate pe nisip sau pe nisip loessoid (12%), ponderea solneților mlăștinoase fiind de doar 2%, toate trei tipuri fiind cuprinse în categoria VII. conform criteriului calității solului.

De asemenea, se regăsesc într-o proporție semnificativă sărurile cu structură de tip loess sub efectul pânzei freatice (19%).

Terenurile nefertile de tipul solonceac și solneț sunt semnificative, de aproximativ 5%.

Hidrologie, gestionarea apei

• **Condițiile de precipitații**

În regiune, ultima perioadă cu adevărat ploioasă a avut loc la sfârșitul anilor 1960. După anul 1970, timp de 20 de ani, cantitățile ponderate de precipitații au avut valori sub sau peste medie, și nu au existat deloc ani cu precipitații însemnate. O mică schimbare în acest sens s-a produs în anul 1991, dar mai ales la sfârșitul anilor 1990 (în 1998 și mai ales în 1999), urmând ca dintre anii 2000 să se remarce 2001, 2004, 2005 și anul cel mai ploios, 2010. Cu toate acestea, se poate spune că în perioada analizată (1981-2010) nu doar cantitatea de precipitații a scăzut ci, într-o măsură și mai mare, și numărul anilor cu precipitație abundentă (cum au fost anii 1999 și 2010).

- **Condiții meteorologice și de evaporare a apei**

Un alt factor esențial pentru alimentarea cu apă a zonei și pentru suplimentarea surselor de apă este evaporarea și potențialul de evaporare care depinde în mare măsură de condițiile climatice din regiune. Evaporarea poate avea loc de la suprafață și din sol (evaporare) precum și prin vegetație (transpirație). Pe zonele împădurite o mare parte a precipitațiilor (10-30%) se evaporă direct de pe suprafața plantelor (intercepție). Capacitatea de evaporare a aerului este dată în principal de temperatura și umiditatea acestuia precum și de viteza curenților de aer (în această regiune, curenții sunt în marea parte a anului de V-NV, vara mai fiind caracteristică și direcția de SV). Pe timpul iernii evaporarea este minimă, vara în schimb, datorită aerului uscat și cald, se poate evapora din sol o cantitate zilnică de apă de chiar 6-8 mm.

- **Apa de suprafață**

Consiliile locale membre ale Asociației Multifuncționale Microregiunea Homokhát aparțin regiunii Dorozsma-Majsai-Homokhát, iar din punct de vedere hidrogeologic aparțin bazinului hidrografic de pe malul drept al Tisei. De pe teritoriul microregiunii în direcție NV-SE apele interne se scurg către Tisa, în paralel, pe numeroase canale, dintre care mai renumite sunt: bazinul hidrografic de pe malul drept al pârâului Dong, canalul principal de la Fehértó-Majsa, canalul principal de la Dorozsma-Majsa, canalul principal de la Domaszék, canalul principal de la Sziksóstó-Paphalom, precum și partea de pe malul stâng al canalului principal Körösér de pe teritoriul Ungariei.

Zona este în general uscată, deficitară în apă, însă ca urmare a precipitației de 900 ml căzute în anul 2010 s-au creat zone de ape interne.

Localitățile nu dispun de ape naturale de suprafață, cursurile de apă de odinioară servesc astăzi mai degrabă drept canale de drenare a apelor pluviale.

Regiunea Dorozsma-Majsa-Homokhát are 14 lacuri cu apă mai mult sau mai puțin permanentă, cu o suprafață totală de 310 ha. Dintre ele amintim lacul **Nagyszéksós-tó** din Mórahalom de 99 ha și **lacul Madarász-tó** de 37 ha.

- **Ape subterane**

Nivelul apei subterane în zonele mai înalte ale microregiunii este de regulă la peste 2m de la suprafață, în prezent este la sub 1m.

Cantitatea apei captive depășește 1 l/s.km². Adâncimile apelor de formare care sunt în număr mare variază de la o extremă la alta, dar de regulă din adâncimile mai mari se obțin debite însemnate de apă.

- **Alimentarea cu apă**

Conform OG nr. **201/2001 (X. 25.)** privind calitatea apei potabile și activitatea de control, așezările intră, conform criteriului de înregistrare din punctul de vedere al apei potabile, în categoria așezărilor cu obiecții privind calitatea, în ceea ce privește conținutul de poluanți enumerați mai jos:

Poluanți în apa potabilă:

	Arsenic	Amoniu	Fier	Mangan
1. Ásotthalom	x	x	x	x
2. Bordány	x	x	x	
3. Forráskút	x	x	x	x
4. Móralalom	x	x	x	x
5. Öttömös	x	x	x	
6. Pusztamérges	x	x	x	
7. Ruzsa	x	x	x	
8. Üllés	x	x	x	x
9. Zákányszék	x	x	x	

Consiliile locale membre ale Asociației participă la **Programul de îmbunătățire a calității apei potabile în regiunea Dél-Alföld**, care asigură furnizarea apei potabile conforme cu normele și standardele impuse de UE pentru locuitorii așezărilor vizate.

Gestionarea spațiilor verzi intravilane

Sistemul de spații verzi al teritoriului administrat este alcătuit din rezervațiile naturale, peticile de păduri, perdelele forestiere de protecție precum și din plantațiile de pomi fructiferi și din livezi.

Șirurile de copaci de-a lungul drumurilor sunt elemente tipice spațiilor verzi, iar pe-alocuri apar și pomi fructiferi. Plantarea de copaci de-a lungul drumurilor depinde considerabil de liniile suspendate.

În ultimii ani mai multe așezări au participat la programul „Pentru o Ungarie înflorită”:

- 2004: Móralalom și Ruzsa
- 2005: Üllés
- 2006: Ruzsa și Üllés
- 2007: Móralalom, Ruzsa și Üllés
- 2008: Móralalom și Üllés
- 2009: Móralalom, Ruzsa și Üllés
- 2010: Móralalom, Ruzsa și Üllés
- 2011: Bordány, Móralalom, Ruzsa și Üllés

În general, se poate afirma despre așezările din regiune că parcurile, spațiile publice, spațiile verzi din fața sau din jurul instituțiilor sunt frumos amenajate, bine întreținute și au un aspect unitar. În ultimii ani în mai multe așezări, inclusiv la Móralalom au avut loc dezvoltări ale spațiilor verzi. Deasemenea trebuie amintite eforturile de amenajare a grădinilor cu flori, întreținerea peluzelor și plantarea arbuștilor pereni, a speciilor sempervirescenți și a copacilor pe fronturile stradale din fața caselor.

Agro-mediul

Din punct de vedere structural, producția agricolă corespunde atât condițiilor și caracteristicilor zonei cât și obiceiurilor locale. Majoritatea producătorilor privați se ocupă nu doar cu culturi pe ogor, ci și cu cultivarea legumelor, pomicultură și viticultură la scară mai mică, eventual cu creșterea animalelor, sau, în unele cazuri, și cu cultura protejată a legumelor în sere și solarii.

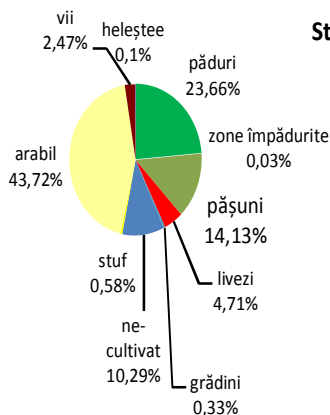
Condițiile ecologice sunt favorabile cultivării plantelor care necesită căldură și lumină, dar care se mulțumesc cu cantități reduse de apă. Se cultivă cu succes îndeosebi culturile horticole (struguri, fructe, boia de ardei, culturile de legume din câmp deschis), care au de altfel și cea mai mare tradiție în regiune. Printre legumele cultivate importante se numără următoarele: roșii, ardei grași, varză, varză de Bruxelles, conopidă, gulii, țelină, păstârnac.

Dintre fructe amintim piersica și mărul, ele fiind caracteristice tuturor localităților. O parte a efectivului de livezi este veche, lăsată în paragină. Cultivarea fructelor și viticultura au scăzut în anii 90. Viticultura se practică de altfel în toate localitățile din regiune.

Pe ogoare, pe lângă legumicultura de câmp deschis domină în primul rând plantele rădăcinoase, cultivarea cerealelor fiind mai puțin semnificativă. Plantele și legumele mai importante cultivate pe terenurile arabile sunt: cartofii, porumbul, porumbul verde pentru însilozare, floarea soarelui, trifoiul, grâul și orzul de iarnă, secara, triticale.

Administrarea pajiștilor are o istorie de mai multe sute de ani în regiune. Ponderea terenurilor cu pajiște este și astăzi ridicată comparativ cu situația din alte regiuni.

Creșterea animalelor a scăzut și în microregiune. Abia se mai regăsesc speciile maghiare străvechi, numărul lor însă crește în continuu (porcul manganica, vita gri ungurească).

Structura suprafeței agricole în regiune după...

Rețeaua de drumuri

Creșterea animalelor a scăzut și în microregiune. Abia se mai regăsesc speciile maghiare străvechi, numărul lor însă crește în continuu (porcul mangalica, vita gri ungurească).

Specific regiunii este că localitățile pot fi accesate în principal prin drumuri locale, județene.

Șoselele intravilane ale regiunii sunt asfaltate, însă șoselele extravilane sunt și astăzi preponderent drumuri de pământ, pentru tractoare, fără pavaj solid.

Rețeaua feroviară

Calea ferată îngustă de la Pusztamérgeș a legat între 1 februarie 1927 și 31 august 1975 localitatea Pusztamérgeș cu Szeged, jucând un rol determinant în viața localnicilor. Cel mai mare merit al căii ferate înguste a fost, în cei 48 de ani de funcționare, că a transformat lumea cătunelor dispersate, neorganizate, nestructurate într-un sistem de sate bine dezvoltat și din ce în ce mai funcțional.

Asemănător celorlalte așezări din regiune, Pusztamérgeș nu dispune în prezent de rețea de transport feroviar.

Rețeaua de transport pe apă

Regiunea nu dispune de rețea de transport pe apă.

Gestionarea deșeurilor

Conform prevederilor Legii privind regimul deșeurilor, în baza PNGD, consiliile locale sau asociațiile acestora au obligația de a elabora un plan de gestionare a deșeurilor pentru deșeurile comunitare care intră sub incidența lor.

Asociația Multifuncțională Microregiunea Homokhát a elaborat în 2005 un Plan local de gestionare a deșeurilor comunitare, revizuit în 2008, data următoarei revizuirii fiind scadentă în anul 2011.

Sarcinile legate de gestionarea deșeurilor

1. Colectarea deșeurilor din spațiile publice	X
2. Colectarea și gestionarea deșeurilor vegetale rezultate în urma curățirii mormintelor	X
3. Colectarea și tratarea deșeurilor verzi rezultate din tratarea suprafețelor verzi din spațiile publice	X
4. Colectarea și tratarea deșeurilor alimentare din grădinițe și școli (resturi)	X
5. Colectarea și tratarea deșeurilor de ulei și grăsimi comestibile	X
6. Colectarea și tratarea deșeurilor medicale	X
7. Colectarea și tratarea cadavrelor de animale provenite de la gospodăriile crescătorilor individuali	X
8. Colectarea și gestionarea deșeurilor provenite de la populație din activități de curățare	X
9. Introducerea colectării selective a deșeurilor	X
10. Gestionarea deșeurilor colectate selectiv	☐
11. Organizarea serviciului public: -pentru deșeuri solide comunale -pentru deșeuri lichide comunale	X X X X X X
Colectarea și gestionarea bateriilor și acumulatorilor provenite de la populație	X
Colectarea și gestionarea anvelopelor provenite de la populație	X
Colectarea și gestionarea deșeurilor din echipamente informatice și de telecomunicații	X
Colectarea și gestionarea deșeurilor inerte provenite de la populație	X

Deșuri solide comunale

În microregiune, colectarea deșeurilor solide comunale este asigurată atât în municipiul Mórahalom cât și în toate comunele:

Denumirea operatorilor de colectare a DSC:

Denumirea operatorului	Așezare
Szegedi Környezetgazdálkodási NKft.	Ásotthalom
	Bordány
	Zákányszék
Felső- Bácskai Hulladékgazdálkodási Kht.	Öttömös
MÓRAÉP Kht.	Mórahalom
Csongrád Megyei Településtisztasági Kft.	Ruzsa
	Pusztamérges
	Üllés
Laczi és Fiai Kft.	Forráskút

Deșuri fluide comunale

Ásotthalom, Mórahalom, Pusztamérges și Ruzsa dispun de stații proprii de epurare a apei uzate. O stație de fitoepurare cu plopi funcționează și la Üllés, dar aceasta colectează doar apa uzată provenită din rețeaua de canalizare (însemnând 10% din zona intravilană a localității).

În procesul de tratare al nămolului la stațiile de epurare a apei uzate provenite din localități și din municipiul Mórahalom, ar fi de preferat ca acesta să fie reutilizat, amplasat pe ogoare și terenuri agricole sau predat la stațiile de compostare în loc să fie evacuat în depozitele de deșuri solide ale localităților.

În ceea ce privește proiectul pregătit cu numărul de identificare **KEOP-7.1.2.0-2008-0194** intitulat **„Dezvoltarea canalizării și epurării apei uzate în localitățile Bordány, Forráskút, Üllés, Zsombó”**, Contractul de sponsorizare al cărui beneficiar este Asociația Multifuncțională Microregiunea Szeged (inițiatorul proiectului) a intrat în vigoare în data de 09.03.2009. Proiectul cuprinde lucrările de pregătire pentru construirea canalizării și a stației de epurare a apei uzate în 4 așezări, pentru care trebuiau depuse alte proiecte de cereri de finanțare.

Pentru îndeplinirea sarcinilor asumate în prezentul proiect câștigător Asociația Multifuncțională a obținut finanțarea necesară. Proiectul va fi realizat cu sprijinul Uniunii Europene din Fondul de Coeziune precum și din estimările bugetului central.

85% din cheltuielile totale nete ale proiectului vor fi finanțate de către Agenția Națională de Dezvoltare. Diferența de 15% reprezintă contribuție proprie care urmează să fie finanțată de către consiliile locale ale comunelor Bordány, Forráskút, Üllés și Zsombó. TVA aferentă proiectului va fi suportată de către Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "Apa" înființată mai demult de către cele 4 consilii locale.

Pe parcursul investiției propuse stația de epurare a apei uzate va fi amplasată pe teritoriul administrativ aparținând de localitatea Forráskút, la granița dintre Forráskút și Bordány.

Öttömös nu dispune de stație de epurare a apei uzate, și nici nu a elaborat un astfel de proiect, dat fiind că populația constantă a comunei nu atinge pragul de emisie a apei uzate corespunzător unei aglomerări între 2000-10000 de locuitori echivalenți (1.e) stabilit în Programul Național de Fezabilitate privind canalizarea și epurarea apei uzate comunale. Ca urmare, **atingerea obiectivelor legate de gestionarea deșeurilor nu este obligatorie pentru Öttömös.**

Mórahalom și Zákányszék au depus pentru procesul de achiziție publică **KEOP – 2009.-1.2.0.** intitulat *”Canalizarea și epurarea apei uzate”* un proiect intitulat *„Canalizarea și epurarea apei uzate în localitățile Mórahalom și Zákányszék”*. Prin această construcție de finanțare se acordă ajutor financiar localităților în 2 etape. Prin prezentul proiect se acordă executarea canalizării în localitatea Zákányszék, transferarea apei uzate rezultate către stația de epurare din municipiul Mórahalom, construirea unei stații de epurare moderne și care corespunde nevoilor, și nu în ultimul rând reconstrucția corespunzătoare a rețelei de canalizare din Mórahalom și creșterea capacității acesteia.

39,5% din deșeurile comunale fluide ajung la stația de epurare.

Până la finalizarea completă a rețelei publice de canalizare, apa uzată va fi colectată în mod controlat într-un tanc colector (fosă septică), urmând ca apa uzată evacuată să fie transportată, [în baza OG 38/1995. (IV. 5.) privind Serviciul public de alimentare cu apă potabilă și de colectare și eliminare a apei uzate menajere] la o stație de eliminare a deșeurilor lichide autorizate. Calitatea apei uzate respectiv a apelor uzate pre-epurate trebuie să corespundă valorilor limită de emisie reglementate prin Ordinul Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor nr. 28/2004. (XII. 25.) privind Valorile limită ale emisiilor de substanțe poluante la nivelul solului precum și unele reguli privind aplicarea acestora.

Două localități din regiune, Bordány și Pusztamérges dispun de locuri de evacuare a deșeurilor fluide comunale.

Alte deșeuri

- **Deșeuri din domeniul public, deșeuri stradale**

Sarcina colectării deșeurilor din domeniul public îi revine Consiliilor Locale, transportarea deșeurilor fiind efectuată de către un operator de salubritate de deșeuri solide.

- **Colectarea selectivă**

Colectarea selectivă a fost introdusă în fiecare așezare.

Cele 9 așezări s-au alăturat Sistemului de Gestionare Regională a Deșeurilor Szeged, realizat în cadrul proiectului ISPA. În cadrul acestui proiect, în data de 27.06.2007 a avut loc predarea Depozitului de deșeuri regionale Szeged de pe strada Sándorfalvi út. În cadrul programului au fost realizate **centre regionale de colectare deșeuri reciclabile și periculoase** (cu excepția municipiului Mórahalom) și containere pentru deșeuri care permit colectarea selectivă a următoarelor deșeuri: hârtie,

sticlă, plastic, metal, deșeuri din construcții-demolări, deșeuri compostabile, acumulatori, baterii, deșeuri electrice, pesticide, uleiuri, grăsimi, vopsele, flacoane cu aerosoli, tonere, produse medicamentoase umane și veterinare expirate, etc.

Centrul pentru colectarea deșeurilor reciclabile și periculoase de pe teritoriul **municipiului Mórahalom** cu nr. lot 081/17 a fost recalificat drept **stație de transfer** în 2007, având ca proprietar pe Consiliul local, iar ca operator pe Móraép Nkft. La stația de transfer există posibilitatea colectării selective a hârtiei și cartonului, sticlei, textilelor, materialelor plastice, a metalului și a altor deșeuri comunale (inclusiv deșeurile comunale amestecate), respectiv a deșeurilor voluminoase, în bene de deșeuri de compactare de 24 m³. Deșeurile colectate vor fi transportate la depoul ecologic de la adresa de pe strada Sándorfalvi út al operatorului de deșeuri Szegedi Környezetgazdálkodási NKft.

Deșeurile de ambalaje de la populație vor fi transportate la depozitul ecologic de deșeuri de către operatorii Szegedi Környezetgazdálkodási NKft., Csongrád Megyei Településtisztasági Kft. și de către Móraép Kht. la depozitul de pe strada Sándorfalvi út, unde urmează să fie selectate.

În fiecare comună și în fiecare municipiu sunt montate **recipiente de colectare a bateriilor uzate**, amplasate de regulă în apropierea școlii generale și a magazinelor.

Intensitatea zgomotului și a vibrațiilor

Poluarea fonică în localități se măsoară conform prevederilor Ordinului Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor nr. **25/2004 (XII. 20.)**.

Planurile locale de protecție a mediului ale fiecărei așezări și municipalități cuprind definiția pe larg a ce constituie poluare fonică și expunere la vibrații, de aceea aici vom menționa doar acele drumuri pentru care se înregistrează valori de poluare fonică **peste limita superioară**.

În conformitate cu prevederile **anexei nr.3. al Ordinului Comun al Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor și al Ministerului Sănătății nr.27/2008. (XII.3.) privind determinarea valorilor limită pentru poluarea fonică și a vibrațiilor, acestea sunt de 60 dB(A) ziua și de 50 dB(A) pe timp de noapte.**

Poluarea fonică pe drumurile publice calculată pentru o distanță de 12 m, ziua, depășește nivelul de zgomot admis în următoarele așezări:

Poluarea fonică datorată circulației rutiere

Așezare	Drum nr.	Poluare fonică calculată la distanță de 12 m [db(A)]
Ásotthalom	5509.	61,49
	5511.	61,30
Bordány	5408.	65,51
	5432.	60,46
Forráskút	5422.	60,68
Mórahalom	55.	67,48
Üllés	5408.	61,23
Zákányszék	5432.	60,46

După cum se poate vedea, în cazul așezărilor **Öttömös, Pusztamérges și Ruzsa** nu se depășește limita superioară în timpul zilei, și depășirea nivelului de zgomot admis este neglijabilă și în cazul așezărilor **Asotthalom, Forráskút, Úllés și Zákányszék**.

Se remarcă însă drumul 5408 care leagă localitățile Kiskunhalas și Szeged și traversează așezarea **Bordány**, respectiv poluarea fonică de pe drumul 55 care leagă localitățile Szege și Baja și trece prin **Mórahalom**.

Deși traseul în intravilan al drumului 5408 dinspre Bordány este prevăzut în amândouă direcții cu graduri vii pentru a proteja împotriva prafului și a zgomotului, nivelul poluării fonice depășește limita prevăzută, în pofida proprietăților acustice de clasa A a suprafețelor rutiere și a limitării de viteze la 40 km/h- cu excepția distanței de observație de 20 m. Ca urmare, trebuie luate măsuri suplimentare în vederea reducerii nivelului poluării fonice.

Problema zgomotului ambiental la Mórahalom cauzat de traficul rutier poate fi soluționată prin construirea unei șosele de centură, însă pentru respectiva investiție va fi nevoie de accesarea unor fonduri de sprijin.

Menționăm că în conformitate cu art. 8 din ordinul sus menționat, depășirile valorilor limită de poluare fonică nu se consideră semnificative (*depășirea valorii limită este considerată gravă când se înregistrează valori de >10dB(A)*)

Durabilitatea ecologică

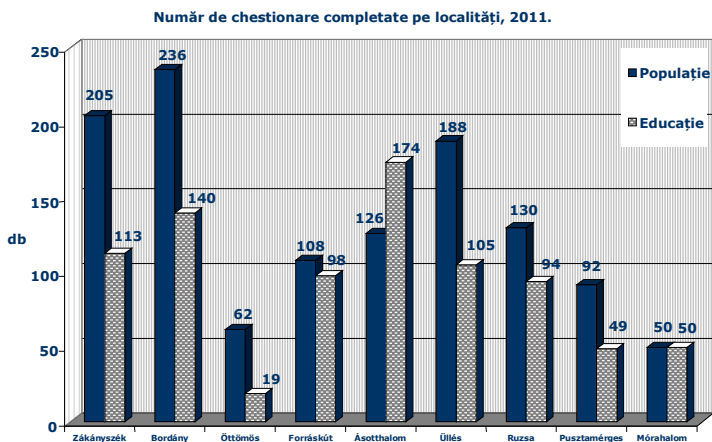
Societatea ENV-INFO Kft. a fost desemnată de către Asociația Multifuncțională Microregiunea Homokhát cu elaborarea Programului Agenda 21 Locală pentru o Dezvoltare Durabilă pentru comunitățile membre ale microregiunii. Rezultatele obținute în urma evaluării celor două chestionare, întocmite conform instrucțiunilor referitoare la elaborarea programului, au oferit o imagine detaliată asupra caracteristicilor acestor așezări. Informațiile obținute au acoperit o paletă largă, prezentând atât aspecte ecologice, sociale și economice cât și părerile localnicilor despre propria așezare și comunitate. Cu ajutorul acestor chestionare am reușit să formulăm obiective pe termen lung care vizează în primul rând dezvoltarea într-o direcție ascendentă a așezărilor membre Asociației Multifuncționale Microregiunea Homokhát din punct de vedere economic, social și de mediu, și astfel să contribuie la dezvoltarea durabilă a acestor localități. Pe tot parcursul elaborării programului am ținut cont de faptul că acest proiect va reuși doar cu participarea activă a actorilor sociali și economici locali.

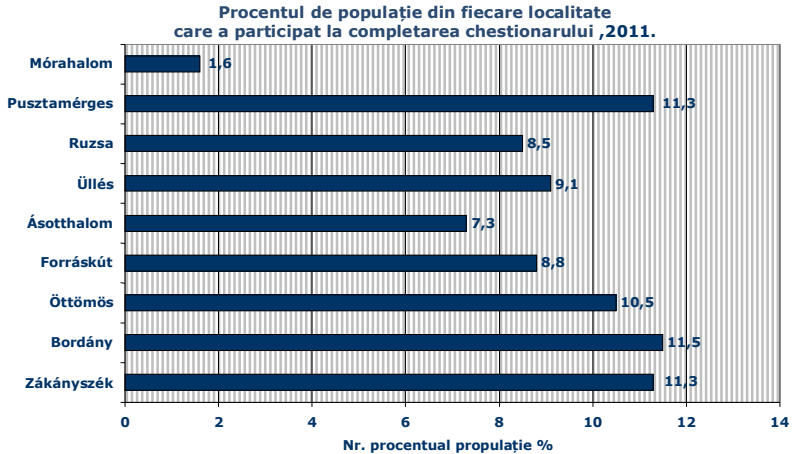
Structura Planului Local de Dezvoltare Durabilă (Local Agenda 21) a localităților:

- Evaluarea situației actuale:
 1. Analiza situației actuale (caracteristici ale mediului ambient, condiții geografice, istorice, sociale, economice și de infrastructură)
 2. Evaluarea situației (Analiza chestionarelor completate, procesarea datelor, analiza SWOT, întocmirea de tabele și diagrame pe baza informațiilor furnizate)

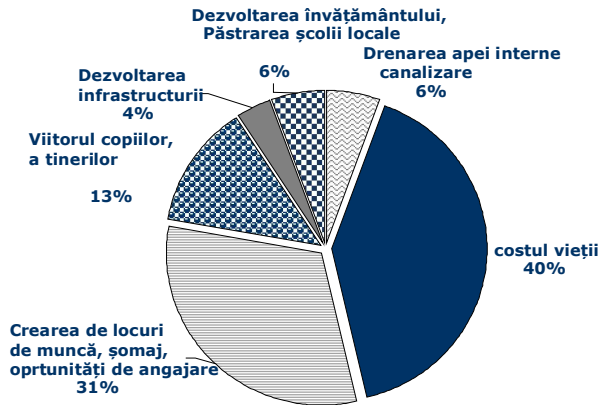
- Planificarea strategică a acțiunilor:
 3. Elaborarea strategiei (Verificarea obiectivelor concrete de durabilitate urmărite, având în vedere că în baza datelor primite s-a conturat o ordine în ceea ce privește prioritățile de dezvoltare. În baza acestor informații s-a procedat și la verificarea amănunțită a posibilelor efecte.)
- Realizare/implementare și monitorizare:
 4. Implementare (Elaborarea unor programe și subprograme care au ca scop realizarea obiectivelor comunitare și care sunt corelate cu obiectivele de dezvoltare durabilă și cu pilonii acestora.
 5. Monitorizare (Din punct de vedere structural acesta este componenta finală care cuprinde, în baza proceselor prezentate mai sus, obiectivele și indicatorii de atins pe parcursul următorilor 20 de ani.)
- Evaluare (audit) și feed-back:
 6. Evaluare (Evaluarea clasică a progresului și a performanței înregistrate, după care are loc informarea furnizorilor de servicii și a consumatorilor despre rezultate. Repetarea proceselor de consultare, verificare și proiectare la intervale stabilite.)

Număr de chestionare completate pe localitate, 2011

Cele mai urgente trei problem în localitate, conform opiniilor localnicilor, 2011

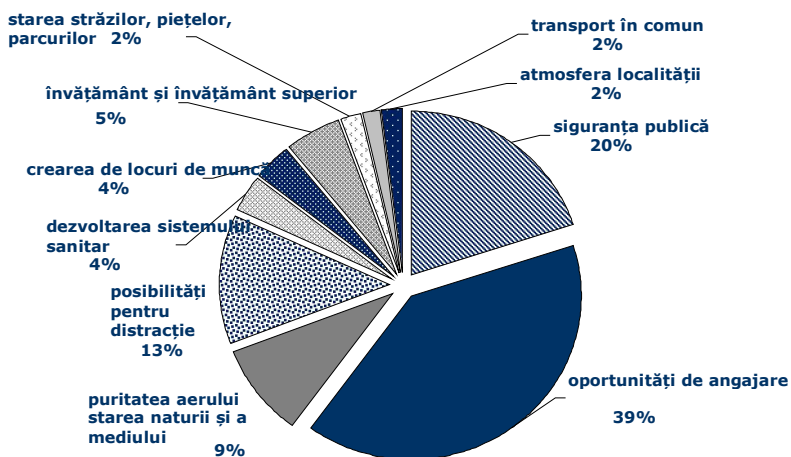
În fiecare așezare au fost supuse dezbaterii cele mai importante trei probleme ale comunității, așa cum au fost ele considerate în chestionare de către populația adultă. Chestionarele au fost completate liber, fără să existe posibilitatea optării dintre multiple variante de răspunsuri în prealabil formulate. Printre cele mai urgente trei probleme pe primul loc, cu 40%, figurează costul vieții, urmat cu 31% de crearea de noi locuri de muncă, șomajul, respectiv ocuparea locurilor de muncă. Dat fiind că în mare parte aceleași domenii au fost considerate problematice, putem afirma că 71% din populația adultă care a completat formularul a menționat problema asigurării siguranței materiale printre cele mai urgente trei probleme. În proporție mare au mai figurat viitorul copiilor, păstrarea tinerilor în comunitate, urmate de

derivarea apelor interne și canalizarea apei uzate, dezvoltarea educației și a calității învățământului, menținerea școlilor locale și dezvoltarea infrastructurii.

În completare la grafic mai putem adăuga că printre răspunsurile primite erau multe care au primit punctaje mai mici dar care atrag atenția asupra unor probleme extrem de importante vis-a-vis de nevoile de dezvoltare comunitare, privind unele realități locale, concrete care au jucat un rol important în determinarea direcțiilor de dezvoltare și care pot servi ca punct de plecare pentru numeroase forumuri și chestionare în viitor.

Chestionarele distribuite în rândul elevilor cuprindeau 19 întrebări, atingând probleme din mai multe domenii. Printre cele mai importante trei probleme menționate liber de către elevi ponderea cea mai mare a avut, și în cazul lor, posibilitățile reduse de găsire a unui loc de muncă/ angajare (39%), după care urmează siguranța publică (20%), posibilitățile de distracție (13%), puritatea aerului și starea naturii și a mediului (9%).

Cele mai urgente trei probleme în opinia elevilor, 2011

Stabilirea obiectivelor

Pe parcursul elaborării Programului complex de mediu am evaluat localitățile din punctul de vedere al mediului înconjurător, ținând cont de opiniile conducerii municipalităților, ale comisiilor de experți ale consiliilor locale, ale membrilor reprezentanți, agenților economici și ale populației.

Pentru definirea obiectivelor și stabilirea priorităților este necesară ca problemele de mediu identificate și prezentate în cadrul analizei de mediu să fie și ele la rândul lor definite și sistematizate.

Puncte tari (valori) și arii problematice

Valori
<ul style="list-style-type: none">• Este caracteristică concentrarea eforturilor comunității.• Cătuțele s-au păstrat în număr mare, iar rolul lor economic este determinant.• Se răspândește practica valorificării cătunelor în scopuri de recultivare și de reabilitare a zonelor în care ele se regăsesc.• În regiune nu se desfășoară activități industriale care să genereze poluare semnificativă.• Colectarea selectivă a deșeurilor periculoase provenite de la populație este asigurată la depozitele de deșeuri și la stațiile de transfer.• Între așezări există bune legături rutiere și economice.• Poluarea aerului datorată traficului și încălzirii este neglijabilă.• Participarea în Asociația Multifuncțională Microregiunea Homokhát, în proiectul KEOP¹ 2.3.0 și în Programul de îmbunătățire a calității apei potabile în regiunea Dél-Alföld.• Există resurse de energie regenerabilă accesibile pe plan local (energie solară, energie geotermală).• S-a introdus colectarea selectivă a deșeurilor de materii prime secundare reciclabile (deșeuri verzi, deșeuri din construcții și demolări, deșeuri de hârtie, sticlă, plastic, fier, uleiuri și grăsimi comestibile).
Arii problematice
Probleme specifice <ul style="list-style-type: none">• Infrastructura deficitară a canalelor de derivare ale precipitațiilor.• Deservirea deficitară a cătunelor cu utilități publice.• Calitatea apei potabile nu corespunde normelor UE.• Nisipul zburător de pe drumurile de pământ creează dune de nisip făcându-le necirculabile.• Relațiile de proprietate asupra drumurilor de pământ din afara localităților nu sunt întotdeauna rezolvate.• Pe zonele deștelenite s-au format buruieni, iar formarea unui nou strat de pajiște durează aproximativ 7-8 ani.• Caracteristic terenurilor în paragină este răspândirea ierbii bumbacului (Asclepias) și a ambroziei.

¹ KEOP- Program Operațional de Mediu și Energie

Probleme ce țin de mediu

Calitatea aerului

- Răspândirea speciilor de buruieni-în special al ambroziei-, precum și concentrația câteodată mare a polenurilor alergene.
- Substanțele nocive care se elimină la arderea resturilor vegetale în lunile de primăvară și de toamnă poluează aerul.
- Periodic, concentrația prafului care se ridică de pe drumurile neasfaltate este ridicată.

Apa

- Este caracteristică lipsa apelor naturale de suprafață.
- Este caracteristică lipsa canalelor de derivare pentru apele pluviale.
- Canalele de evacuare a apei uzate încarcă pânza freatică.

Sol

- Nivelul de nutrienți din sol diferă de la un teren agricol la altul, datorită rapoartelor juridice de proprietate.
- Deflația este considerabilă.

Fauna și flora, protecția naturii, protecția valorilor naturale

- Pe marginea drumurilor se pot observa grămezi de buruieni.
- Ocrotirea valorilor peisagistice unice, ocrotirea permanentă a ariilor naturale protejate
- Pentru elaborarea programului de protecție a valorilor peisagistice unice se va solicita asistența de specialitate a Parcului Național „Kiskunsági Nemzeti Park”.

Factorul uman, protecția sănătății ambientale

- Se poate observa răspândirea rapidă a ambroziei și diversificarea plantelor alergene.
- Crește înclinația spre afecțiuni ale căilor respiratorii.

Așezările umane și mediul construit

- Trebuie rezolvată problema conservării și utilizării valorilor arhitecturale locale.
- Trebuie asigurată racordarea la utilități publice a cătunelor, după nevoi.
- Pagube cauzate de revărsări de ape interne.

Gestionarea deșeurilor, gospodărirea apelor uzate

- Practica compostării nu s-a răspândit.
- Se pot observa diferențe mari între așezări în ceea ce privește infrastructura rețelei de canalizare a apei uzate.

Măsurile necesare în vederea realizării obiectivelor

Obiective de mediu

Viața economică și socială a microregiunii Homokhát se caracterizează printr-o producție agricolă slabă, pe psamosoluri cu o capacitate naturală de producție scăzută, exprimată în coroane de aur. O parte din riscurile ecologice sunt de asemenea de origine agricolă, fiind strâns legate de utilizarea terenurilor agricole,

respectiv de creșterea animalelor. O altă parte a efectelor nocive asupra mediului se datorează prezenței omului, așa-numitele efecte antropogene. Capitolul prezent cuprinde acele sarcini și activități care sunt prioritare pentru evitarea respectiv diminuarea celor mai importante riscuri de mediu.

La stabilirea sarcinilor pentru localități am ținut cont de următoarele:

- Sarcinile și prevederile enumerate la paragraful 1. din art. 48/E. al **Legii nr. LIII. din 1995 privind protecția naturii**, respectiv lit.b) din paragraful 2, art. 46 conform căreia avizul programului va trebui depus la Consiliul Județean
- HG nr.96/2009. (XII.9.) privind „**Programul Național de Protecție a Mediului pentru perioada 2009-2014**”. Programul Național de Protecție a Mediului a fost elaborat în conformitate cu **Planul Național de Bază de Protecție a Mediului** și cu Planul Național de Gestionare a Deșeurilor.
- **Planul Național de Gestionare a Deșeurilor II (până în 2014)**
- respectiv de așteptările formulate în planul de amenajare urbanistică.

Obiectivul pe termen lung al **Planului Național de Protecție a Mediului** este să contribuie la asigurarea condițiilor de mediu pentru o dezvoltare durabilă. În baza analizei de situație și a analizei SWOT, obiectivele PNM privind viziunile și obiectivele pe termen lung sunt:

1. Îmbunătățirea calității vieții și a mediului, întărirea siguranței civile: Scopul este asigurarea condițiilor de mediu care permit un stil de viață echilibrat și sănătos. Vorbim aici de îndeplinirea condițiilor privind sănătatea ambientală, infrastructura de mediu de înaltă calitate, obținerea unui echilibru între elementele construite și cele naturale în localități, calitatea și armonia acestora, îmbunătățirea siguranței și condițiilor ambientale. Acest din urmă obiectiv are în vedere și aspecte ce țin de calitatea vieții și de siguranța averii, și include astfel și elemente precum semnalizarea din timp a fenomenelor naturale extreme și a catastrofelor naturale (de ex. inundații, furtuni, cutremure, focuri forestiere, etc.), diminuarea pagubelor provocate, precum și prevenirea și diminuarea pagubelor datorate accidentelor industriale la locul de muncă și a catastrofelor de origine tehnologică (de ex. accidente implicând substanțe chimice periculoase).
2. Conservarea resurselor și a valorilor naturale: Acest obiectiv vizează gestionarea rațională a resurselor naturale, prevenirea poluării mediului și utilizarea resurselor ținând cont de capacitatea de sarcină/regenerare a acestora în vederea utilizării durabile a resurselor. O atenție deosebită capătă protejarea valorilor naturale și a ecosistemelor, conservarea funcționalității biotopurilor, precum și stoparea reducerii biodiversității.
3. Promovarea unui stil de viață sănătos, a producției și consumului durabil: Stilul de viață sănătos, împreună cu producția și consumul permite separarea dezvoltării socio-economice de poluarea mediului înconjurător, asigurând îmbunătățirea nivelului de trai al populației concomitent cu o poluare mai redusă. Modificarea comportamentului consumatorului, predilecția pentru produse și servicii organice, durabile din punctul de vedere al mediului reprezintă nevoia pentru dezvoltarea durabilă a proceselor de producție din partea Cererii. Producția durabilă pune accent pe utilizarea rațională a resurselor, inclusiv utilizarea materialelor, a apei, a terenurilor agricole și a energiei, pe planificarea reciclării și a durabilității; reduce efectele nocive asupra mediului (minimizarea emisiilor și a deșeurilor, utilizarea durabilă a

surselor de energie regenerabile); crește valoarea produselor și serviciilor pentru consumatori.

Aceste obiective nu pot fi realizate fără sensibilizarea comunității la problemele de mediu. Pe lângă factorii care influențează în mod direct calitatea nivelului de trai, conștientizarea importanței protejării resurselor și valorilor naturale și a utilizării lor durabile, cultivarea unui stil de viață care să reflecte această atitudine sunt esențiale pentru bunăstarea pe termen lung a comunităților.

Prioritățile enunțate în Planul Național de Bază Pentru Protecția Mediului – III:

1. Asigurarea funcționalității rețelei Natura 2000:
 - Înregistrarea în registrul cadastral ale tuturor terenurilor amplasate în aria naturală protejată Natura 2000.
 - Elaborarea unui plan de dezvoltare durabilă pentru toate terenurile din regiune
 - Elaborarea și punerea în aplicare a schemei de sprijin pentru pădurile aflate în proprietate privată
 - Operarea unui sistem de monitorizare conform directivelor UE
 - Întocmirea de rapoarte și transmiterea lor către autoritățile UE cu atribuții în domeniul protecției mediului
2. Elaborarea planurilor de acțiune privind conservarea habitatelor și a speciilor naturale, respectiv validarea criteriilor de evaluare referitoare la protecția naturii, prin intermediul normelor sectoriale
 - 2.1. Elaborarea unor planuri de acțiuni speciale privind conservarea habitatelor și a speciilor naturale:
 - Elaborarea și adoptarea planurilor de gestionare privind conservarea ariilor naturale protejate
 - Elaborarea planului de conservare a speciilor pe cale de dispariție
 - Elaborarea planurilor de amenajare a peșterilor încadrate în categoriile protejate și strict protejate A și B
 - 2.2. Validarea aspectelor privind protecția naturii în normele sectoriale respectiv în legislația aferentă
3. Îndeplinirea sarcinilor privind protecția naturii legate de președenția maghiară a UE
4. Conservarea, întreținerea, remedierea și prezentarea ariilor naturale protejate
 - 4.1. Rezolvarea problemei gestionării patrimoniului a parcurilor naționale aflate în proprietatea statului
 - 4.2. Promovarea ecoturismului prin utilizarea posibilităților de finanțare oferite de UE
 - 4.3. Reconstrucția și reabilitarea de amploare a habitatelor
 - 4.4. Elaborarea și implementarea unui plan de acțiune privind conservarea speciilor pe cale de dispariție
 - 4.5. Evidența funciară a ariilor naturale protejate, respectiv a ariilor protejate prin efectul legii ("ex lege")
5. Lansarea Sistemului Informatic Integrat de Mediu (SIIM/TIR)
 - Finalizarea elaborării SIIM/TIR
 - Finalizarea introducerii datelor în SIIM/TIR

- Asigurarea conexiunii dintre SIIM/TIR și celelalte sisteme de baze de date ale statului, în special cu Sistemul Informatic Național de Mediu (OKIR).
- Eficiență și ușurință în utilizare în ceea ce privește furnizarea datelor pentru utilizatorii din afara sistemului

Sarcini ce revin consiliilor locale:

- Finalizarea stabilirii regimului juridic a ariilor protejate de interes local afectate de așa- numita dereglementare tehnică publicată în data de 23 octombrie 1989 (necesitatea întăririi statutului de arii protejate) și este necesară actualizarea acestora în „Registrul teritoriilor naturale protejate” al Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor, după obținerea informațiilor necesare de la consiliile locale.
- Continuarea instruirii secretarilor în ceea ce privește zonele de protecție naturală, îndeosebi zonele Natura 2000, precum și informarea consiliilor locale prin toate mijloacele posibile. Scopul este ca toți secretarii să participe cel puțin o dată la cursul de instruire în domeniul protecției mediului.

Priorități de mediu

Trebuie privite ca obiective prioritare acele obiective care servesc eliminării sau reducerii oricărui efect dăunător pentru sănătate, reducerii pericolului privind mediul acvatic, a bazei de ape, protecției valorilor naturale respectiv conformării cu prevederile legislative.

I. Dezvoltarea gestionării deșeurilor

1. Participarea la Proiectul Regional de Gestionare a Deșeurilor Comunale realizat prin proiectul KEOP 2.3.0., recultivarea depozitelor închise.
2. Găsirea unei soluții privind amplasarea depozitelor ecologice pentru apele uzate comunale, derularea și executarea proiectelor DAOP² și KEOP în curs de desfășurare privind administrarea apelor uzate.
3. Montarea unor instalații de compostare a deșeurilor organice.
4. Verificarea zonei de evacuare a deșeurilor fluide de la Pusztamérgeș.
5. Conștientizarea populației privind importanța minimizării depozitării și a eliminării practicii de abandonare a deșeurilor.
6. Urmărirea îndeplinirii obiectivelor din planul comun de gestionare locală a deșeurilor.
7. Răspândirea practicii compostării.

II. Îmbunătățirea calității surselor de apă potabilă

1. Participarea la Programul de îmbunătățire a calității apei potabile în regiunea Dél-Alföld.

III. Dezvoltarea sistemelor de derivare a apei interne și a apei de precipitații

1. Întreținerea regulată a canalelor interne și externe precum și a instalațiilor auxiliare.
2. Achiziționarea utilajelor și instalațiilor necesare lucrărilor de mentenanță.
3. Extinderea sistemului de derivare a apei interne și a apei de precipitații.

² DAOP-Program Operațional Dél-Alföld

IV. Îmbunătățirea calității aerului

1. Cartarea și evaluarea terenurilor în paragină din afara localităților.
2. Organizarea cositului ambroziei înainte de înflorire.
3. Colaborarea cu alte autorități în vederea eradicării ambroziei.
4. Educarea populației cu privire la plantele alergene (inclusiv graminee).
5. Elaborarea planului de reîmpădurire, reîmpădurirea.
6. Evaluarea lipsei perdelelor forestiere de protecție și plantarea acestora.
7. Îngrijirea rândurilor de copaci plantați.

V. Susținerea diversității biologice, conservarea biodiversității și a biotopurilor, program complex de protecție a peisajului

1. Colaborarea cu experții din cadrul Directoratului Parcului Național "Kiskunsági Nemzeti Park".
2. Declararea zone locale protejate a zonelor care merită să fie ocrotite, propunerea declarării statului de zonă de protecție naturală de interes național.
3. Instruirea în continuare a secretarilor cu privire la zonele de protecție naturală.
4. Finalizarea stabilirii regimului juridic a ariilor protejate de interes local afectate de așa- numita dereglementare tehnică publicată în data de 23 octombrie 1989 (necesitatea întăririi statutului de arii protejate) și este necesară actualizarea acestora în „Registrul teritoriilor naturale protejate” al Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor.
5. Accentuarea valorilor naturale pe parcursul dezvoltării turismului.
6. Dezvoltarea proiectelor tip "Școala din pădure" în ideea promovării turismului rural.

VI. Transporturile și mediul

1. Negoceri pe parcursul întreținerii drumurilor în intravilan în vederea realizării unor suprafețe rutiere cu proprietăți acustice de clasa A.
2. Conservarea stării drumurilor publice în vederea prevenirii unor viitoare poluări fonice.
3. Trecerea în revistă a instrumentelor de dirijare a traficului, utilizarea lor unde este cazul.
4. Organizarea de campanii menite să promoveze alternative la automobilul personal sau de servicii (de ex. Ziua fără mașini).
5. Formarea obiceiurilor de deplasare prin conștientizare și informare permanentă.
6. Tratarea rețelelor de șosele alunecoase și prăfuite cu materiale ecologice.
7. Construirea de trotuare.
8. Asfaltarea drumurilor de pământ din afara localităților.
9. Construirea de piste de biciclete în intravilanul localităților.
10. Extinderea pistelor de bicicletă în afară localităților.
11. Colectarea datelor și informațiilor privind transportul local și impactul acestuia asupra mediului.

VII. Localitatea locuibilă

1. Întreținerea regulată a spațiilor verzi din localități și din municipiul Mórahalom.
2. Conservarea și reconstrucția moștenirii arhitecturale, elaborarea unui Plan de acțiune și priorități în vederea creării de noi funcționalități.
3. Atragerea resurselor materiale prin combinarea fondurilor de sprijin acordate pe plan local cu resursele financiare obținute din surse de finanțare (moștenire arhitecturală).
4. Amenajarea unui spațiu verde coerent, nou în centrul localității Öttömös.

5. Considerarea aspectelor de durabilitate în cadrul procesului de luare a deciziilor privind direcțiile de dezvoltare și crearea unui echilibru între viziunile de dezvoltare comunitară și instrumentele disponibile de amenajare urbanistică.
6. Planificarea utilizării terenurilor de tip brownfield în proiectele comunitare și facilitarea investițiilor.
7. Folosirea cu precădere a materialelor, proceselor și tehnologiilor ecologice pe parcursul investițiilor efectuate de către administrațiile locale.

VIII. Gestionarea energiei

1. Elaborarea unui studiu și a unei analize detaliate în vederea utilizării surselor de energie regenerabile.
2. Informarea populației cu privire la posibilitățile de utilizare a surselor de energie regenerabile. Realizarea investițiilor în funcție de rezultatele analizei.

IX. Informații de mediu

1. Crearea unui sistem de informații referitor la mediu, elaborarea unui baze de date, actualizarea acesteia.
2. Crearea Sistemului Informatic Regional de Protecție a Mediului.
3. Monitorizarea anuală a îndeplinirii obiectivelor cuprinse în programele regionale de protecție a mediului.
4. Monitorizarea anuală a îndeplinirii obiectivelor stabilite în capitolele referitoare la planul comun de gestionare a deșeurilor comunitare.
5. Asigurarea și întărirea posibilităților de participare la procesele de luare a deciziilor în legătură cu problemele de mediu.
6. Asigurarea informării periodice a populației de către administrația locală cu privire la starea mediului.
7. Completarea datelor și dosarelor ce conțin informații despre mediu și asigurarea accesibilității acestora pentru cei interesați.
8. Informarea grupurilor țintă bine definite cu privire la starea mediului.
9. Organizarea, promovarea și sprijinirea activităților care au ca scop conștientizarea și informarea cu privire la mediul înconjurător.
10. Familiarizarea în rândul populației și acceptarea de către aceasta și de către operatorii economici a măsurilor propuse de protecție a mediului.

X. Modificări climatice

1. Informarea populației cu privire la efectele schimbărilor climatice.
2. Organizarea de prelegeri și prezentări pe marginea schimbărilor climatice în instituțiile de învățământ.
3. Monitorizarea sarcinilor administrațiilor locale în legătură cu schimbările climatice.

Stabilirea obiectivelor și priorităților pentru dezvoltarea durabilă

Mai jos sunt expuse proiectele care au fost elaborate în scopul atingerii obiectivelor considerate necesare pentru o dezvoltare durabilă, ținând cont de caracteristicile fiecărei așezări în parte.

Pentru fiecare proiect am stabilit natura acestuia (social, economic, sau de mediu), termenul optim de realizare (perioada de realizare) și alte caracteristici relevante (obiectul final al proiectelor, grupul țintă prominent, etapele efective de realizare, partenerii participanți, costul total al investițiilor, etc).

Proiectele au fost elaborate după studierea documentelor de dezvoltare elaborate de către consiliile locale din regiune, a direcțiilor de dezvoltare naționale și internaționale și după analiza statistică a rezultatelor chestionarelor.

Priorități sociale

1. Pilonul social

- Conștientizare socială
 1. Organizarea de prezentări și forumuri cu tematică de mediu
 2. Întărirea educației ecologice la ore cât și în cadrul activităților educative extrașcolare
 3. Organizarea de forumuri și prezentări privind posibilitățile de amplasare a deșeurilor comunale
- Reducerea birocrăției și îmbunătățirea relațiilor civile
 4. Organizarea regulată de forumuri privind problemele actuale ale dezvoltării comunitare, facilitarea exprimării libere a opiniilor cu scopul consolidării relației dintre populație și consiliile locale, elaborarea unor soluții comune, organizarea periodică a dezbaterilor publice.
 5. Întărirea relațiilor dintre sfera civilă și consiliile locale, sprijinirea înființării de noi organizații civile, asistență la inițiativele de accesare de fonduri ale societăților civile
 6. Verificarea permanentă și regulată a condițiilor de desfășurare a serviciilor administrative electronice, dacă este cazul, aplicarea de modificări
- Dezvoltarea serviciului sanitar
 7. Elaborarea unui plan de sănătate publică, actualizarea planurilor locale în domeniul sanitar
 8. Organizarea unui forum în cadrul căruia să fie evaluate nevoile actuale ale populației în ceea ce privește sistemul sanitar, evaluarea oportunităților de dezvoltare a serviciilor de sănătate, iar în baza acestor informații implementarea unor măsuri, după posibilități
 9. „Așezare sănătoasă” (prevenire, asistență acordată persoanelor în vârstă și celor bolnavi), dezvoltarea îngrijirii și asistenței celor în vârstă
 10. Accesabilitate în sistemul sanitar
 11. Dezvoltarea sistemelor informatice în sistemul sanitar
- Dezvoltarea situației sociale în localități
 12. Dezvoltarea domeniului social, a infrastructurii
- Dezvoltarea activităților de educație și instruire
 13. Consolidarea educației ecologice
 14. Întreținerea clădirilor școlilor, dezvoltarea acestora, lucrări de proiect
 15. Organizarea de către administrația locală sau de către colectivul educativ al unui forum pentru evaluarea nevoilor populației cu privire la calitatea învățământului, evaluarea rezultatelor
 16. Evaluarea oportunităților de dezvoltare a învățământului local în baza nevoilor populației (propunere de proiect nr. 15), iar pe urmă, în baza rezultatelor, căutarea oportunităților de finanțare, întocmirea de proiecte în acest scop
 17. Evaluarea posibilităților de extindere a grădinițelor și creșelor comunitare
 18. Considerarea participării în cadrul programului „ECO Școala”

19. Organizarea evenimentului școlar intitulat „Stil de viață ecologic”
- Creșterea siguranței publice
 20. Programul de Pază Comunală pe bază de voluntariat – cu contribuția Jandarmeriei Comunale, în funcție de nevoia de siguranță publică a adulților și copiilor
 21. Prinderea maidanezilor, verificarea regulată a situației și dacă este cazul, organizarea unor noi acțiuni de prindere
- Impulsionarea vieții culturale
 22. „Obiceiuri locale” – organizarea de evenimente de interes local
 23. Seria de manifestări intitulată „Vara în localitate”
 24. „Comuna în mișcare” – Organizarea de evenimente legate de sport, pe lângă cele existente
 25. Expoziții intitulate „Sebarea comunei” – expoziții din lucrările copiilor și ale tineretului
 26. Posibilități de distracție pentru tineret
 27. Organizarea periodică de evenimente și programe cu scopul conservării și promovării culturii tradiționale
 28. Organizarea evenimentelor care adună periodic populația adultă din așezare
 29. Organizarea programelor comunitare
- Asigurarea egalității de șanse
 30. Promovarea egalității de șanse pentru persoanele cu handicap, evaluarea șanselor și a oportunităților
 31. Acordarea de ajutor persoanelor cu handicap
 32. Accesibilitatea instituțiilor, aplicări pentru fonduri de finanțare
- Dezvoltarea traficului local
 33. Crearea condițiilor pentru mersul pe bicicletă în condiții de siguranță
 34. Dezvoltarea unui transport pietonal sigur prin crearea de treceri pietonale, construirea de trotuare, facilitarea traversării sigure pe zebre a copiilor
 35. Amenajarea de locuri de parcare
 36. Conservarea stării bune, circulabile a drumurilor din localități, întreținerea regulată a lucrărilor de acoperire a gropilor
 37. Crearea unui transport cu autobuze mai bun

Priorități legate de mediu

2. Pilonul de mediu

- Elaborarea unei baze de date a mediului actualizată
 38. Verificarea Programului Local de Protecție a Mediului
 39. Punerea în aplicare a celor cuprinse în Programul Local de Gestionare a Deșeurilor Comunitare
 40. Actualizarea reglementării la nivel local a gestionării deșeurilor comunitare
 41. Elaborarea Planului de comunicare privind protecția mediului
- Mediul urban și mediul construit
 42. Conservarea și extinderea spațiilor verzi comunitare
 43. Conservarea și protejarea habitatelor naturale
 44. Reconstrucția valorilor arhitecturale
 45. Conservarea într-o bună stare și curățenie a spațiilor publice, colectarea periodică a gunoierului
 46. Reglementări peisagistice
- Aer, apă, zgomot

47. Conservarea unui mediu rural locuibil, sănătos, păstrarea unei păreri cât mai bune a localnicilor despre localitatea lor
48. Proiect pentru eradicarea ambroziei
49. Proiect intitulat „Drumuri fără praf”
50. Eliminarea surselor de zgomot
- Dezvoltarea infrastructurii
 51. Dezvoltarea în continuare a trotuarelor comunale
 52. Dezvoltarea legăturii rutiere cu cătunele
- Posibilități de utilizare mai eficientă a surselor de energie
 53. Prelegeri și prezentări pe tema utilizării energiei
- Protecția spațiilor verzi din localități
 54. Îngrijirea parcurilor publice, a rândurilor de copaci, conservarea în stare bună a terenurilor naturale
 55. Crearea de terenuri de joacă în conformitate cu reglementările în vigoare, îmbunătățirea stării acestora
 56. Plantarea de copaci pe domeniul public, acțiuni regulate de plantat flori la nivel comunitar
- Dezvoltarea gestionării deșeurilor
 57. Recultivarea, desființarea groapei de gunoi comunitare
 58. Compostare casnică și gestionarea apei de precipitații
 59. Popularizarea **centrelor regionale de colectare a deșeurilor reciclabile și periculoase**, încurajarea reciclării selective a deșeurilor
 60. Formarea opiniei publice privind gestionarea deșeurilor

Priorități economice

3. Pilonul economic

- Funcționarea eficientă a consiliilor locale și a instituțiilor subordonate
 61. Consilii locale care funcționează în condiții de eficiență
 62. Sistem de monitorizare a proiectelor de finanțare
- Dezvoltarea industriei locale
 63. Elaborarea și operarea unui program de susținere a întreprinderilor locale
 64. Aplicarea tehnologiilor ecologice (voință exprimată din partea populației)
- Agricultură
 65. Facilitarea producției bio
 66. Facilitarea înființării Cooperativei de Valorificare a Producției
 67. Piața micilor producători locali
 68. Organizarea regulată a forumurilor cu tematică agricolă în vederea dezbaterii problemelor cu care se confruntă populația care se ocupă de agricultură, și găsirii soluțiilor
- Comerțul și serviciile locale
 69. Elaborarea strategiei de marketing
 70. Susținerea IMM-urilor și a microîntreprinderilor, facilitarea înființării de noi unități comerciale
- Dezvoltarea turismului
 71. Dezvoltarea turismului de vânatoare, al turismului rural, ale ramurilor de turism verde, al turismului de sănătate
 72. Elaborarea unui plan de dezvoltare al turismului la nivel comunal

Indicatori

Recomandăm ca pentru revizuirea proiectelor de dezvoltare pentru durabilitate ecologică să se recurgă la următorii indicatori:

- Calitatea aerului (măsurare: numărul zilelor cu aer de proastă calitate/an)
- Consumul de energie (măsurare: consumul total pe cap de locuitor)
- Energie electrică consumată pe categorii de consumatori (sector privat, public)
- Consumul de energie termică a gospodăriilor locale
- Valorificarea deșeurilor (cantitatea totală și pe cap de locuitor de deșeuri transportate la groapa de gunoi)
- Numărul gospodăriilor care s-au apucat de compostare (rata de reciclare a deșeurilor menajere)
- Mersul cu bicicleta (modificarea mersului cu bicicleta în așezare, lungimea noilor piste pentru bicicliști)
- Utilizarea terenului (spațiul verde pe cap de locuitor)
- Populația (modificarea numărului populației, ponderea fiecărei categorii de vârstă)
- Numărul gospodăriilor pe baza numărului persoanelor din gospodărie
- Activitatea economică (numărul locurilor de muncă locale pe ramuri)
- Venitul mediu per salariat în localitate
- Modificarea venitului mediu la femei și la bărbați
- Rata șomajului (numărul șomerilor)
- Numărul șomerilor și a locurilor de muncă neocupate
- Numărul celor care beneficiază de bani de șomaj
- Siguranța publică (numărul infracțiunilor contra persoanei și patrimoniului)

- Starea de sănătate a populației (speranța medie de viață pentru bărbați și femei)
- Suprafața de locuință pe cap de locuitor (modificări în spațiu)
- Ponderea populației care trăiește în zone cu poluare fonică
- Veniturile din taxe și impozite ale autorităților locale
- Numărul punctelor de serviciu în localități
- Numărul de vizitatori la bibliotecă (vizite/an)
- Evoluția gradului de mulțumire cu serviciile
- Ponderea alimentelor preparate acasă, ponderea produselor bio
- Mărimea suprafeței de teren folosită pentru cultivarea alimentelor
- Rata de participare la alegerile locale.

Pe parcursul elaborării Programului Complex pentru mediu, consiliile locale și-au exprimat părerile cu privire la observațiile din analiza de situație, au evaluat gradul de îndeplinire a sarcinilor stabilite în cadrul programului anterior și au participat eficient la elaborarea analizei SWOT și a registrului "Puncte tari (valori) și arii problematice".

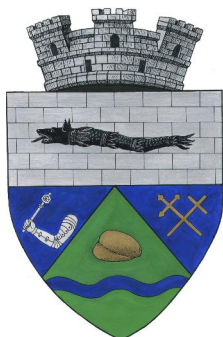
Pentru elaborarea programului local pentru dezvoltare durabilă am distribuit chestionare la populație, implicând astfel un număr mare de localnici în elaborarea proiectului.

Întocmirea activităților și stabilirea termenelor de realizare s-a desfășurat cu participarea angajaților consiliilor locale.

Asociația Multifuncțională Microregiunea Homokhát

6782 Mórahalom, Aleea Millenniumi sétány 2.
Ungaria
www.homokhat.hu

Primăria Municipului Pecica

317235 Pecica ,2. Utca 150.
România
www.pecica.ro

